

คำนำ

คู่มือการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ซึ่งประกอบด้วย

1. การสร้างฝายชะลอน้ำ การกำหนดรูปแบบ ก่อสร้าง ซ่อมปรับปรุง บำรุงรักษา และเพิ่มประสิทธิภาพฝายชะลอน้ำ และฟื้นฟูป่าไม้ โดยใช้ทรัพยากรที่เอื้ออำนวยสัมพันธ์ซึ่งกันและกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งตัวแปรแห่งความอยู่รอดของป่าไม้นั้น คือ "น้ำ" ประโยชน์ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าไม้ที่ได้ผลดีที่สุด ก็ด้วยการสร้างฝายชะลอน้ำความชุ่มชื้นขึ้นกันลำห้วยลำธารขนาดเล็ก ในบริเวณที่เป็นต้นน้ำหรือพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เพื่อชะลอการไหลของน้ำให้ช้าลง และดักกักเก็บตะกอนไม่ให้ไหลลงไปทับถมลำน้ำตอนล่าง ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำที่ได้ผลดีมากวิธีการหนึ่ง
2. การทำแนวป้องกันไฟป่า ป้องกันไม่ให้ไฟป่าลุกลามเข้าไปในพื้นที่ควบคุม หรือพื้นที่ป่าชุมชน
3. การเฝ้าระวังป้องกันไฟป่า และดับไฟป่า จำกัดพื้นที่ที่เกิดไฟป่าด้วยการดับไฟป่าตามวิธีการและกระบวนการ ให้ฟื้นป่าเสียหายน้อยที่สุด
4. การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี เช่น พิธีบวชป่า เลี้ยงผีป่า สร้างจิตสำนึกให้ทุกคนรักป่า หวงแหนป่า

กฟผ.เขื่อนภูมิพล ได้ร่วมกับเครือข่ายคนรักป่า ดำเนินการภายใต้โครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำตั้งแต่ปี 2550-ปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านการกำหนดรูปแบบ ก่อสร้าง ซ่อมปรับปรุง บำรุงรักษา และเพิ่มประสิทธิภาพฝายชะลอน้ำพอเพียงตามแนวพระราชดำริ การทำแนวป้องกันไฟป่า การเฝ้าระวังป้องกันไฟป่า และดับไฟป่า การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงได้จัดทำคู่มือฯ โดยการศึกษา รวบรวมข้อมูลจาก แนวคิดของเจ้าหน้าที่บุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่มีองค์ความรู้และประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือฯ

กองบำรุงรักษาโยธาเขื่อนภูมิพล ในฐานะหน่วยงานดำเนินการจัดทำคู่มือฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถนำคู่มือฯ ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับพื้นที่อย่างเหมาะสมต่อไป

การสร้างฝายชะลอน้ำ

ฝายชะลอน้ำ คือสิ่งก่อสร้างที่สร้างปิดขวางทางน้ำไหล เพื่อลดการพังทลายของดินให้ช้าลง เพื่อสร้างความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ น้ำที่ไหลมาตามลำน้ำสามารถไหลผ่านตัวฝายทดน้ำได้เนื่องจากทำจากวัสดุไม่ทึบน้ำ ช่วยดักกรองตะกอนที่ไหลมากับน้ำ น้ำที่ไหลผ่านจะไหลลงไปในลำน้ำเดิม

ประเภทฝายชะลอน้ำพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

ฝายชะลอน้ำพอเพียงตามแนวพระราชดำริ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 เป็นฝายชะลอน้ำชั่วคราว ที่สร้างปิดกั้นบริเวณร่องลำห้วยขนาดเล็กบริเวณต้นน้ำ โดยใช้วัสดุธรรมชาติหาได้ง่ายในท้องถิ่นเป็นส่วนหลัก ได้แก่ กิ่งไม้ ต้นไม้ ทราบ ดิน หิน และกรวด เป็นต้น สร้างสำหรับชะลอน้ำ และเพิ่มความชุ่มชื้นเท่านั้น สามารถกักเก็บน้ำได้แต่มีการซึมของน้ำผ่านตัวฝายอยู่ตลอดเวลา หรือน้ำอาจล้นข้ามฝายลงสู่ลำห้วยสาขาอยู่บริเวณด้านล่าง เมื่อถึงฤดูน้ำหลากอาจเกิดความเสียหายทั้งหมดเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ และการวางไข่ของสัตว์น้ำ ฝายชะลอน้ำชั่วคราวมีหลายรูปแบบ ก่อสร้างเรียบง่ายตามภูมิปัญญาดั้งเดิมแต่ละท้องถิ่นและสภาพความเหมาะสมของพื้นที่โดยชุมชนเอง

ประเภทที่ 2 เป็นฝายชะลอน้ำกึ่งถาวร ที่สร้างปิดกั้นบริเวณลำห้วยสาขาบริเวณต้นน้ำ สร้างจากวัสดุจากธรรมชาติ ร่วมกับวัสดุก่อสร้าง ได้แก่ ตะแกรงลวดเหล็กปูนซีเมนต์ หิน ทราบ ไม้แปรรูป เป็นต้น ก่อสร้างสำหรับชะลอน้ำ กักเก็บน้ำ แต่ก็มีการซึมของน้ำผ่านตัวฝาย หรือซึมลอดใต้ตัวฝายได้ และน้ำสามารถล้นข้ามฝายลงสู่ลำห้วย

ที่อยู่บริเวณด้านล่าง อาจมีช่องหรือท่อสำหรับการระบายตะกอนที่ตกทับถมบริเวณเหนือฝาย เพื่อรักษาระบบนิเวศน์ ฝายชะลอน้ำกึ่งถาวรมีหลายรูปแบบ ตามแต่ละท้องถิ่นหรือภูมิภาคและสภาพความเหมาะสมของพื้นที่

ประเภทที่ 3 เป็นฝายชะลอน้ำถาวร ที่สร้างปิดกั้นลำน้ำบริเวณลำห้วยหลักสร้างจากวัสดุในการก่อสร้างเป็นหลัก ได้แก่ คอนกรีต ลวดเหล็ก เหล็กเสริม หินใหญ่ กรวดทราบ เป็นต้น มีการออกแบบตามหลักวิชาการ มีความมั่นคง แข็งแรง สามารถต้านทานแรงดันของน้ำ ทนทานต่อการกัดเซาะของน้ำได้ และต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น น้ำล้นตลิ่ง การกัดเซาะท้ายน้ำ และป้องกันผลกระทบบริเวณท้ายฝาย ฝายชะลอน้ำถาวร จึงมีอายุการใช้งานยืนยาว ถ้าได้รับการซ่อมปรับปรุงบำรุงรักษาอยู่เสมอจะใช้งานได้ตลอดไป

การเลือกตำแหน่งที่ตั้งฝายชะลอน้ำพอเพียง

ตามแนวพระราชดำริ

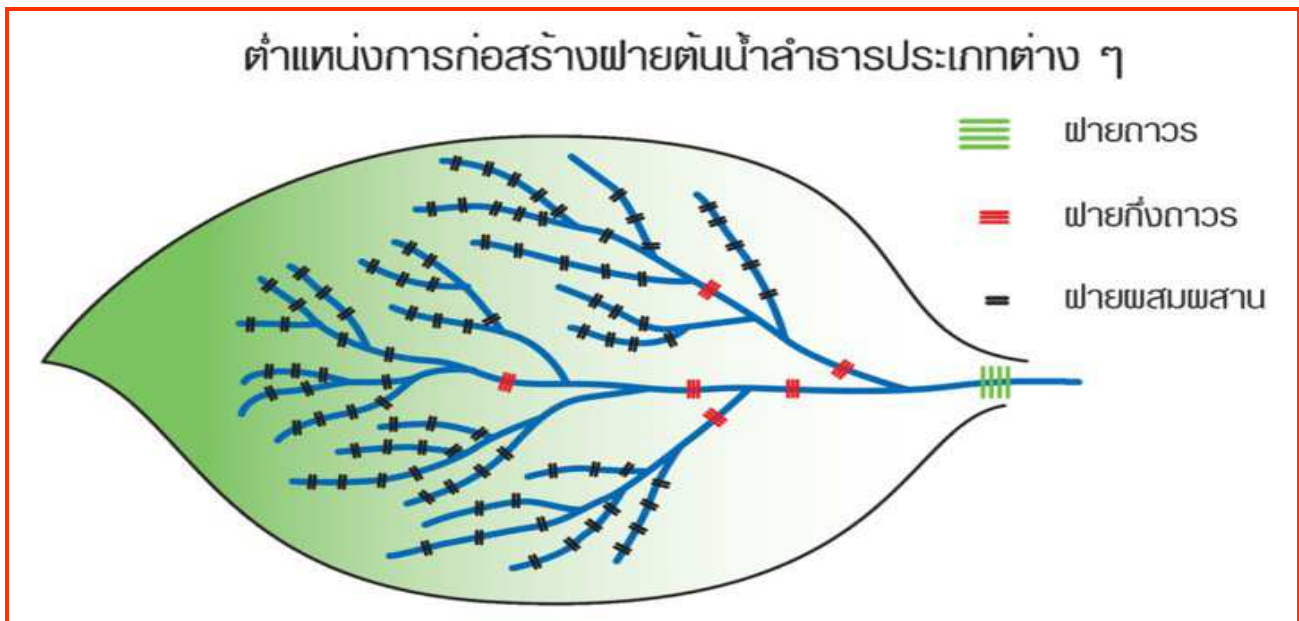
การเลือกตำแหน่งที่ตั้ง ฝายชะลอน้ำพอเพียงตามแนวพระราชดำริ มีแนวทางและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาพอสังเขป ดังนี้

- 1 ตำแหน่งที่ตั้งฝาย ควรเป็นร่องลำห้วย ลำห้วยสาขา หรือลำห้วยหลัก ที่มีพื้นที่เหนือน้ำที่สามารถกักเก็บน้ำได้พอสมควร
- 2 สภาพตลิ่ง ณ ตำแหน่งที่ตั้งฝาย ด้านเหนือน้ำและด้านท้ายน้ำจะต้องมีความสูงพอที่จะไม่ทำให้น้ำล้นข้าม หรือตลิ่งต้องมีความแข็งแรงเพียงพอต่อการกัดเซาะ
- 3 ในร่องลำห้วยที่มีความลาดชันสูง ต้องพิจารณาสร้างฝายชะลอน้ำฯ ให้มีจำนวนฝายมากเพียงพอที่จะสามารถกัก กรองน้ำ ดัก ตะกอนที่จะไหลลงสู่ลำห้วยสาขาและลำห้วยหลักได้อย่างเพียงพอ
- 4 สำรวจสภาพพื้นที่ วัสดุที่จะใช้ในการก่อสร้าง สภาพลำน้ำ เพื่อเลือกประเภทที่เหมาะสมในการก่อสร้าง เช่น พื้นที่ต้นน้ำในร่องลำห้วยควรเป็นฝายชั่วคราว เป็นต้น
- 5 ควรมีข้อมูล ระดับน้ำ ปริมาณฝนในแต่ละฤดูกาล เพื่อต้องพิจารณารูปแบบในการก่อสร้างให้มีความแข็งแรงเพียงพอในการต้านทานแรงดันของน้ำในฤดูฝน

6 ในกรณีที่เป็นฝายประเภทกึ่งถาวร หรือฝายถาวร ควรเลือกทำเลที่ตั้งที่สามารถจัดสร้างระบบส่งน้ำสร้างความชุ่มชื้นให้ป่า และพื้นที่การเพาะปลูกได้ด้วย

7 ควรเลือกตำแหน่งที่ตั้งที่มีความเหมาะสมควบคู่กับประโยชน์ที่จะได้รับสูงสุด

การกำหนดรูปแบบฝายชะลอน้ำพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

1. ฝายผสมผสานแบบไม้คอกหมู เป็นฝายลักษณะเดียวกันกับฝายไม้แนวเดียว แต่จะทำการปักไม้เสาเป็นสองแนวห่างกัน เท่ากับความสูงของฝาย พร้อมมีการยึดแถวหน้ากับแถวหลังเข้าด้วยกัน ด้วยไม้ในแนวนอนที่ฝังปลายเข้าไปในตลิ่งทั้งสองด้าน ดังแสดงในรูป แล้วนำวัสดุใส่ระหว่างกลางจะเป็น หิน ดิน หรือวัสดุอื่นๆในพื้นที่ฝายคอกหมูช่วยคราวอาจทำการตอกเสายึดเป็นแนวเอียงกันเท่ากับความสูงของฝายก็ได้

2. ฝายผสมผสานแบบหินเรียง สร้างโดยนำเอา หิน ในห้วยมาเรียงกันให้ได้ระดับเพื่อเป็นแนวสันฝาย โดยเลือกหินที่มีขนาด 0.20 ม. ขึ้นไป เป็นหลักเพื่อสามารถที่จะรับแรงดันน้ำได้ โดยเรียงหินเป็นรูปสามเหลี่ยมโดยประมาณ ให้ฐานกว้างกว่าความสูง อย่างน้อย 3 เท่า ถ้าจะให้เก็บลดการรั่วซึมควรหาวัสดุ พวกใบไม้ กิ่งไม้หรือดินมาอุดช่องว่างระหว่างหินและควรกระทุ้งหินให้มีความแน่นขึ้น

3. ฝายผสมผสานเรียงด้วยกระสอบบรรจุดิน/ทราย นำมาเรียงกันเพื่อกั้นในลำธาร โดยเรียงกระสอบบรรจุดิน/ทรายให้ได้ ความลาดด้านเหนือน้ำประมาณ 1 : 2 ดังแสดงในรูป

4. ฝ่ายผสมผสานแบบใช้ไม้ล้มขอนนอนไพร นำไม้ขอนที่ยืนต้นตายแล้ว มาวางลำห้วย ให้มีหินก้อนใหญ่หรือต้นไม้ออนรับไม่ให้ไม้ขอนขยับ ด้านหน้าและด้านหลังของไม้ขอน เรียงด้วยหินก้อนใหญ่ และใช้หินก้อนเล็กแทรกให้แน่น ตัวฝายสโลป 45 องศา เพื่อลดแรงปะทะของน้ำ

ประเภทที่ 2 ประเภทกึ่งถาวร เป็นฝายชะลอน้ำๆ ที่ทำจากวัสดุจากธรรมชาติร่วมกับวัสดุการก่อสร้าง แบ่งตามวัสดุและการก่อสร้าง ออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1) **ฝายกล่องลวดตาข่ายบรรจุหิน (Gabion)** เป็นฝายกึ่งถาวรสร้างกั้นลำน้ำสาขาที่มีความลึกไม่มากนัก ความลาดชันน้อยถึงปานกลาง สร้างโดยการเรียงกล่องลวดตาข่ายที่บรรจุด้วยหินที่มีขนาดเท่าๆ กัน รูปกล่องเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเพื่อสะดวกในการเรียง ต่อเนื่องและเป็นชั้นๆ ตามความสูงของฝายๆ ที่ต้องการ ดังแสดงในรูป

2) ฝายหินก่อหรือหินทิ้ง เป็นฝายกั้นถาวรสร้างกั้นลำน้ำสาขาที่มีความลึกไม่มากนัก ความลาดชันปานกลาง สร้างโดยการก่อหินปะกบแกนคอนกรีต หรือแกนไม้ใช้หินก่อหรือหินทิ้ง อาจทำลักษณะที่มีสันหลายระดับหรือแบบขั้นบันได เพื่อทำให้เกิดความมั่นคง

ประเภทที่ 3 ประเภทถาวร เป็นฝายที่สร้างปิดกั้นลำน้ำบริเวณลำห้วยหลัก สร้างจากวัสดุในการก่อสร้างเป็นหลัก ได้แก่ คอนกรีต ลวดเหล็ก เหล็กเสริม หินใหญ่ กรวด ทราย เป็นต้น มีการออกแบบตามหลักวิชาการ มีความมั่นคง แข็งแรง สามารถต้านทานแรงดันของน้ำ ทนทานต่อการกัดเซาะของน้ำได้

การทำแนวป้องกันไฟป่า

โดยทั่วไปแนวกันไฟป่าจะประกอบด้วยแนว 2 ชั้น คือ ชั้นนอกเป็นแนวที่กว้างที่กำจัดไม้พุ่มและไม้พื้นล่างออกจนหมด แนวกว้างเฉลี่ยประมาณ 10 เมตร และชั้นในซึ่งเป็นแนวที่แคบลงอยู่ในแนวแรกอีกทีหนึ่งซึ่งจะกำจัดเชื้อเพลิงออกทั้งหมดจนถึงชั้นผิวหน้าดิน แนวกว้างเฉลี่ยประมาณ 4 เมตร แนวป้องกันไฟป่าสามารถสร้างได้ 5 วิธี ได้แก่

1. ใช้วิธีกล คือการใช้แรงงานคน หรือเครื่องจักรกล
2. ใช้สารเคมี คือการใช้ยากำจัดวัชพืชในการทำแนวกันไฟ แต่ยากำจัดวัชพืชส่วนใหญ่มีผลตกค้างในดินและมีอันตรายต่อสัตว์ป่า นอกจากนี้ยังมีการใช้สารหน่วงการไหม้ไฟโดยฉีดพ่นสารดังกล่าว ลงบนเชื้อเพลิง
3. ใช้พืชที่เขียวอยู่ตลอดปี โดยการปลูกพืชที่เขียวชอุ่มตลอดทั้งปีเป็นแนว เรียกว่า Green Belt
4. ใช้การเผา โดยการเผาพื้นที่เป็นแนวที่กำจัดวัชพืช และเป็นการกระตุ้นการงอกของพืชใหม่และหญ้าสดซึ่งไม่ติดไฟ
5. ใช้แนวธรรมชาติ คือการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่นลำห้วยแนวผาหินหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเช่นถนน ทางรถไฟแนวสายไฟฟ้าแรงสูงมาปรับปรุงและดัดแปลงเป็นแนวกันไฟได้

กฟผ. เชื้อนภูมิพล, ชุมชนต่างๆ และเครือข่ายฯ ได้มุ่งเน้น **การทำแนวป้องกันไฟป่าวิธีที่ 1** คือใช้แรงงานคน เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา พื้นที่ลาดชัน เป็นร่องห้วย เป็นหน้าผาและเหวลึก โดยกำจัดไปไม้แห้ง วัชพืชออกจากแนวป้องกันไฟป่าให้หมดให้เตียนโล่ง กรณีพื้นที่ลาดชันจะต้องขุดร่องตลอดขอบแนวกันไฟด้านล่าง เพื่อใช้ดักไม้ให้เชื้อเพลิงจำพวกขอนไม้ที่ติดไฟกลิ้งลงมาตามแนวลาดชัน จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของแนวป้องกันไฟป่าจะต้องชนกับแนวใดๆที่ทำหน้าที่เป็นแนวกันไฟด้วยเช่นกัน และเชื่อมต่อกันทุกป่าชุมชน ส่งผลให้ไฟป่าไม่ลุกลามเข้าไปในพื้นที่ควบคุม หรือพื้นที่ป่าชุมชน

การทำแนวป้องกันไฟป่ารอบนอก กว้างเฉลี่ยประมาณ 10 เมตร

การทำแนวป้องกันไฟป่ารอบใน (แนวกันไฟซอย) กว้างเฉลี่ยประมาณ 4 เมตร

ข้อควรคำนึงในการทำแนวกันไฟ

ในทางปฏิบัติไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนตายตัวว่าแนวกันไฟจะต้องมีความกว้างเท่าไรทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่อความกว้างของแนวกันไฟที่จะต้องพิจารณาหลายปัจจัยเช่นลักษณะของเชื้อเพลิงสภาพภูมิประเทศตลอดจนลักษณะอากาศโดยเฉพาะอย่างยิ่งทิศทางและความรุนแรงของลมในพื้นที่โดยทฤษฎีกว้างๆแล้วอย่างน้อยที่สุดแนวกันไฟจะต้องกว้างกว่าความยาวของเปลวไฟในแนวราบ ข้อควรคำนึงอื่นๆในการทำแนวกันไฟ มีดังนี้

1. แนวกันไฟในพื้นที่ลาดชันต้องกว้างกว่าแนวกันไฟในพื้นที่ราบ
2. ถ้าปริมาณและความหนาของชั้นเชื้อเพลิง แนวกันไฟก็ต้องยิ่งกว้างมาก
3. พื้นที่ที่เชื้อเพลิงเป็นหญ้าหรือเชื้อเพลิงอื่นที่จะก่อให้เกิดไฟปลุไปไกลแนวกันไฟยิ่งต้องทำกว้าง
4. ในพื้นที่โล่ง มีลมแรง แนวกันไฟจะต้องทำกว้าง
5. การทำแนวกันไฟในพื้นที่ลาดชันจะต้องขุดร่องตลอดขอบแนวกันไฟด้านล่างเพื่อใช้ตัดไม่ให้เชื้อเพลิงจำพวกขอนไม้ที่ติดไฟกลิ้งลงมาตามแนวลาดชัน
6. ให้ทำแนวกันไฟให้ตรงที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อให้ความยาวของแนวกันไฟสั้นที่สุด
7. จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของแนวกันไฟจะต้องชนกับแนวใดๆที่ทำหน้าที่เป็นแนวกันไฟด้วยเช่นกัน
8. หากต้องใช้แนวกันไฟเป็นทางตรวจการณ์และส่งกำลังทางรถยนต์หรือจักรยานยนต์ จะต้องทำทางระบายน้ำเพื่อป้องกันการกัดเซาะหน้าดินจนเป็นร่องลึก
9. เชื้อเพลิงที่กำจัดออกจากแนวกันไฟอาจจะนำมารวมกองเป็นแนว ตรงกลางแนวกันไฟแล้วเผาทิ้งหรือนำออกไฟทิ้งที่อื่น

การซ่อมบำรุงแนวกันไฟ

1. หมั่นตรวจตรากวาดเก็บและกำจัดเชื้อเพลิงออกจากแนวกันไฟป่า
2. ระวางไม้ให้มีไม้ล้มพาดขวางแนวกันไฟ
3. ตรวจตราซ่อมแซมร่องระบายน้ำของแนวกันไฟที่อยู่บนที่ลาดชัน และแนวกันไฟที่ใช้เป็นทางตรวจการณ์

การดับไฟป่า

เป็นการปฏิบัติงานในช่วงฤดูไฟ เริ่มตั้งแต่การเกิดไฟป่าจนสิ้นสุดการเกิดไฟป่าในพื้นที่นอกแนวป้องกันไฟป่า หรือนอกพื้นที่ควบคุมของแต่ละชุมชน มีการดำเนินงาน ดังนี้

ตรวจหาไฟป่าและตรวจปราบปรามการลักลอบเผาป่า เป็นการระมัดระวังมิให้มีไฟป่าเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ การตรวจหาไฟป่าสามารถกระทำได้หลายวิธี ตามสภาพภูมิประเทศและเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีอยู่ เช่น สังเกตจากหอดูไฟ ใช้พลเดินเท้า ตลอดจนอาศัยการแจ้งข่าวจากประชาชนในท้องที่

การดับไฟป่า เป็นการแก้ไขสถานการณ์ขั้นสุดท้าย และเป็นงานที่อันตรายและเหนื่อยยากที่สุดของการควบคุมไฟป่า เพื่อลดความเสียหายให้เหลือน้อยที่สุดการดับไฟป่านี้ พนักงาน/เจ้าหน้าที่/เครือข่ายจิตอาสา จะต้องมีความรู้เรื่องพฤติกรรมของไฟป่าเป็นอย่างดี ตลอดจนรู้วิธีการและกลยุทธ์ต่างๆ ในการดับไฟ เพื่อให้การ ปฏิบัติงานสำเร็จและปลอดภัย

ขั้นตอนการปฏิบัติงานดับไฟป่า

การวิเคราะห์สถานการณ์ไฟป่าที่เกิดขึ้น

ก่อนเข้าดับไฟเครือข่ายฯ ควรวิเคราะห์สถานการณ์ไฟป่า พฤติกรรมของไฟป่า ความปลอดภัยของอาสาสมัครป้องกันและควบคุมไฟป่าและผู้ที่เกี่ยวข้อง การดับไฟป่า และอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เพื่อทำการตัดสินใจเลือกวิธีการเข้าปฏิบัติงานดับไฟป่า โดยกำหนดแผนวิธีการ เทคนิค การขอรับคำสั่งสนับสนุน ตลอดจนแผนล่าถอยในกรณีที่ไฟรุนแรงเกินกว่าจะควบคุมได้

การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อเกิดไฟป่าในพื้นที่ เครือข่ายฯ ควรรีบดำเนินการตามแผนการปฏิบัติการดับไฟป่าที่ได้ร่วมกันวางแผนและซักซ้อมร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้มีการเข้าดับไฟป่าและสามารถควบคุมไฟได้อย่างรวดเร็วที่สุด หากไฟป่ามีความรุนแรงและยากต่อการควบคุมแล้ว ให้แจ้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงโดยด่วน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือหน่วยส่งเสริมควบคุมไฟป่า กรมป่าไม้ เพื่อให้สามารถดับไฟป่าได้อย่างรวดเร็วที่สุด

การปฏิบัติงานดับไฟป่า

การดับไฟป่า โดยให้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้รับการฝึกอบรมการควบคุมไฟป่าอย่างเคร่งครัด

การประเมินความเสียหายจากไฟป่า

ภายหลังการเกิดไฟป่าในพื้นที่ และสามารถควบคุมไฟป่าหรือดับไฟป่าเสร็จแล้ว ให้เครือข่ายฯ ประเมินความเสียหายเพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและหาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดไฟป่าในพื้นที่นั้นอีก โดยการประเมินความเสียหายจากไฟป่าเบื้องต้นสามารถทำได้ เช่น ประเมินพื้นที่ป่าที่ถูกไฟป่าทำลาย ว่ากี่ไร่ สาเหตุของการเกิดไฟป่า เป็นต้น

การส่งเสริมวัฒนธรรมตามประเพณี

เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนรักป่า หวงแหนป่า มีกำลังใจที่จะดูแลผืนป่า และคนที่คิดจะทำลายป่าเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะทำลายป่าหรือทำในสิ่งที่ไม่ดีกับผืนป่า เช่น จัดพิธีบวชป่า เลี้ยงผีป่า สืบชะตาป่า เลี้ยงผีขุนน้ำ ฯลฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละชุมชนที่มีความเชื่อว่าควรจะทำพิธีกรรมแบบใด

Filename: คู่มือการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ.doc
Directory: C:\Users\EGAT\Documents
Template: C:\Users\EGAT\AppData\Roaming\Microsoft\Templates\Normal.dotm
Title:
Subject:
Author: YH136
Keywords:
Comments:
Creation Date: 08/05/53 9:36:00
Change Number: 248
Last Saved On: 26/11/61 15:15:00
Last Saved By: YH12
Total Editing Time: 996 Minutes
Last Printed On: 29/11/61 14:13:00
As of Last Complete Printing
Number of Pages: 10
Number of Words: 1,918 (approx.)
Number of Characters: 10,937 (approx.)